

Klassiska noveller Nr 44

Frank Heller

**En
sorglig
historia**

Klassiska noveller 44.

En sorglig historia.

Återutgivning av text från 1932

av Frank Heller

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-549-8

Copyright © 2020 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

I den här e-boken får du en spännande inblick i författaren Frank Hellers spännande liv i kasinostaden Monte Carlo.

Texten är självbiografisk och beskriver hur en pank svensk sätts på ett tåg – med en enkelbiljett betalad av kasinot.

Författaren Frank Heller (1886–1947) är mest känd för sina deckare om gentlemannatjuven Filip Collin.

Dennes äventyr fängslade läsare över hela Europa under flera decennier i början av 1900-talet. Frank Heller var favoritförfattaren för många vanliga svenskar – och lästes till och med av kungligheter.

E-boken ingår i vår serie ”Klassiska noveller”.

Den här texten publicerades ursprungligen i juli år 1932 i tidningen ”Provinstidningen Dalsland” med titeln ”En sorglig historia”.

Eftersom den här texten skrevs i början av 1900-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

En sorglig historia

Den här texten publicerades ursprungligen i juli år 1932 i tidningen "Provinstidningen Dalsland" med titeln "En sorglig historia". Författare till texten är Frank Heller (1886–1947).

Det var i juni 1914, och jag satt på dagsexpressen från Monte Carlo över Marseille till Paris. Egentligen hade jag aldrig trott, att jag någonsin mera skulle komma att befinna mig bland passagerarna i ett sådant tåg. Tjugu månader i ett bländvitt solsken under en överkligt blå himmel, bland människor, som till största delen saknade fädernesland och inte kände till något annat kreditgivningsinstitut än Kasinot eller pantbanken — tjugu månader i sådana omgivningar, när man är ett par och tjugu år gammal, ha en förunderlig förmåga att förändra den synvinkel man anlägger på livet. Monte Carlo hade blivit mitt fosterland. Rivierans kalkklippor den naturliga fonden för mina dagdrömmar. Jag umgicks dagligen med representanter för fem eller sex nationer, deras språk voro mitt språk, och deras livsfilosofi hade åtminstone hållit på att bli min. Skandinaver hade jag inte sett till på hela denna tid — jo det fanns ju Karl Eneberg, men han dök endast upp med långa mellanrum, då han kom tillbaka från Tyskland med någon ny

intressent i det stora systemet. För övrigt räknade jag inte honom för skandinav. Mot mina tjugo månaders landsflykt kunde han sätta upp tjugo år, tillbragta under alla himlar, i Chile, Östafrika, Holländska Ostindien och alla Europas länder. Själv hade jag satt mig in i tanken att irra världen runt som han — men inte i att en vacker dag återvända till det land som sett mig födas och till den gran, vid vars rot mitt bo varit fäst. Och så hade Ödet bestämt det hela annorlunda. En dag kom det ett brev från ett förlagskontor i Stockholm, och knappt fyrtioåtta timmar efteråt satt jag i det omtalade tåget.

Det var inte jag själv som löste biljetten på Monte Carlos station, det var ett ombud för Kasinot.

Saken var den, att Kasinot på den tiden beviljade en kontant resepenning åt sina kunder, sedan de deponerat sin sista egna obol i krupiärernas händer. Detta reseunderstöd, som med ett fritt citat från katolicismen kallades Sista Smörjelsen, hade jag för min del utfått långt före min definitiva avresa. Men den gången hade jag inte rest, jag hade anförtrott pengarna åt min gamle vän greve Borgacz i och för systemspel i Nizza, utan att något av Nizzas tolv kasinon behövde stänga sina portar som resultat av vårt spel. När jag nu anhöll om ännu ett reseunderstöd — det är ju alltid roligt att slippa betala sin biljett själv, om man kan — väckte min önskan ingen entusiasm hos Kasinodirektionen, och för att gardera sig för alla överraskningar i form av ett tredje understöd sände man en betrodd person till bangården för att köpa biljett åt mig och se till att dörren i min kupé blev ordentligt låst ... Nu satt jag alltså i tåget som jag inte vågat hoppas på, och varje dunkning av hjulen mot skenskarvarna betydde ett tiotal meter närmare fosterlandet. Mitt emot mig satt en here som stigit in i Monte Carlo liksom jag själv. Hans ansikte pärlade av en lätt

fuktighet, hans kinder voro röda och friska, och över hans huvud i bagagenätet vilade en väska som bar en etikett med inskriften Grand Hotel Stockholm.

— Min herre, sade jag, driven av en plötslig impuls, på svenska, vet ni om det finns någon restaurationsvagn i det här tåget?

Han flög till som för en skallerorms väsende. Jag hade glömt att det finns många svenskar som ytterst ogärna tala sitt eget språk eller umgås med landsmän i utlandet.

— Vad har ni för anledning att tro att jag är svensk?

Jag pekade stumt på hans väska med hotelletiketten.

— Hm, ja så ...

Han fixerade mig en stund i tysthet med sina klarblå ögon. I tjugo månader hade jag endast mött blickar som talade de fosterlandslösas *lingua franca*. Det var första gången på så lång tid som jag mötte blicken ur ett ögonpar, tillhörande det urgamla laglydiga svenska samfundet. Det förvånade mig, att den kunde innehålla så mycket mönstrande kraft som den gjorde.

— Hm, ja så, därför att ni såg hotellmärket på min väska, trodde ni genast att jag var svensk. Får jag fråga, kommer det aldrig utlänningar till Stockholm?

— Onekligen, men ...

— Men det är mitt utseende, menar ni. Hm, tja, ni har väl rätt. Törs jag fråga, vad var det för en herre som följde er till stationen i Monte Carlo?

— Det var en — god vän, en fransman, som — hm — som jag råkat i kasinot.

— Hm, ja så, det var det. Får jag fråga, kände ni en norrman som hette Ullevold?

— Nej. Bodde han här i Monte Carlo?

— Nej, han bodde i Hamburg, och han tyckte att Hamburg var en tråkig stad.

— Så? Jag tycker, att det är en mycket trevlig stad.

— Jag tycker precis som ni. Men se saken var den, att Ullevold kunde aldrig få sin lön att räcka till i Hamburg, utan han blev skyldig pengar överallt. Han grubblade länge över vad han kunde göra, och en vacker dag beslöt han att börja ett nytt liv. Han flyttade från sitt gamla rum och hyrde sig ett nytt och lät skägget växa. På de ställen där han var skyldig pengar, kom han aldrig mera, och när fordringsägarna frågade efter honom i den gamla bostaden, var det ingen som visste var han bodde. Ullevolds skägg växte och växte, och en vacker dag hade han ett fint svart helskägg. Samma dag var det en av fordringsägarna som hade lyckats spåra upp hans nya bostad. Han knac-kade på, och Ullevold öppnade själv. — Verzeihung, wohnt der Herr Ullevold hier? frågade fordringsägaren, och Ullevold skakade dystert på det nya fina skägget och sade på norsk-tyska: — Nein, das ist eine sorgliche Gesichte, der Man ist lange tot!

Tåget rusade genom Sydfrankrike och förde mig för var minut allt närmare fosterlandet. Jag stirrade genomträngande på min landsman med klara, vattenblå ögon.

— Får jag fråga, på vad vis angår herr Ullevolds historia mig?

— Bara på så vis, att jag ville säga, att några människor har det lättare här i världen än andra! Ni behöver inte lägga er till med helskägg, om ni vill börja ett nytt liv, som Ullevold, ingen skulle ta er för svensk i alla fall. Men om jag vore ni, skulle jag köpa mina biljetter själv i Monte Carlo och inte låta en detektiv från Kasinot göra det — jag kände honom se!

Varje dunk av hjulen mot skenskarvarna betydde ett tiotal meter närmare det land, som sett mig födas och vars söner hade sådan skärpa i sina vattenblå blickar. Jag såg fundersamt ut genom fönstret, men min rödlätte ledsagare skrockade hjärtligt och sade:

— Jo, det finns restaurangvagn i tåget, eftersom ni ville veta det. Har ni någonting emot en grogg?

Fakta: Författaren Frank Heller

Namn: Frank Heller (riktigt namn Gunnar Serner)

Född: 20 juli 1886, Lösen, Blekinge.

Död: 14 oktober 1947, Malmö.

Föräldrar: Kyrkoherde Jöns Nilsson Serner och Sara Elisabet Ulrika Lindman.

Under flera decennier var Frank Heller en av världens mest kända svenska författare. Hans verk översattes till 15 olika språk och i Tyskland trycktes de i hela 60 upplagor.

Men hans skrivarkarriär började mer eller mindre av en slump.

Gunnar Serner påbörjade en akademisk karriär vid Lunds universitet med flera års studier och en avhandling om den engelske poeten Swinburne. Tyvärr ägnade han en stor del av sin studietid åt dyrt festande – som finansierades med lån och bedrägerier.

I september 1912 löste han in flera förfalskade reverser på olika banker i Malmö – och flydde sedan utomlands.

Han hamnade till slut i Monte Carlo där han försökte bli rik på stadens kasino. Det slutade med att han förlorade allt vid rouletteturneringen.

För att få in pengar började Serner skriva om det för svenskar-

na exotiska kasinolivet – och en svensk succéförfattare var skapad: Frank Heller. Pseudonymen hämtade han från Artur Möllers roman ”Studentsynder”.

Den riktigt stora framgången för Frank Heller var böckerna om gentlemannatjuven Filip Collin. Många av de första berättelserna om den här godhjärtade svindlaren bygger till och med på författarens egna upplevelser.

En av orsakerna till att berättelserna om Filip Collin blev sådana storsäljare är att handlingen oftast utspelar sig på exotiska platser; till exempel i dimmornas London, kryssningar, italienska bergsbyar och romantiska Paris.

Svensken Filip Collin är en mästare på språk och förklädnader och uppträder ofta som ”professor Pelotard”, och han har en hel stab medarbetare som bistår honom, bland annat fransmannen Lavartisse och engelsmannen Graham.

De svindlerier han begick i unga år gjorde också att han inte kunde återvända till Sverige förrän 1926. Han tillbringade nästan hela sin karriär utomlands, och bodde bland annat i Köpenhamn, Bornholm och i Rom.

Förutom de populära Collin-berättelserna så skapade Frank Heller en hel rad mindre framgångsrika brottsbekämpare, bland annat en trollkarl, en deckarförfattare och en psykolog.

Under många år var Frank Heller / Gunnar Serner, en flitig reseskildrare i svenska dags- och veckotidningar. Många av de här texterna har också getts ut i bokform.

Gunnar Serner var bara 61 år när han avled den 14 oktober.

Frank Heller (Gunnar Serner) år 1945.

Viktiga ord och personer

Greve Borgacz.

En fiktiv person, skapad av författaren.

Eneberg, Karl.

Författarens omskrivning av namnet på svenske äventyraren Karl Petersén (1865–1922). Karl lämnade som ung Sverige och var bland annat sjöman, soldat och drev tobaksplantage. När han återvände till Sverige drev han flera framgångsrika gods. Men ett borgensåtagande tvingade honom att sälja gårdarna. Han försökte återvinna sin förmögenhet vid rouletteborden i Monte Carlo men misslyckades, här lärde han känna den blivande författaren Frank Heller. År 1922 blev han troligen mördad av en kompanjon.

Grand Hôtel.

Ett av de lyxigaste hotellen i Stockholm. Grand Hôtel byggdes på bara två år och tog emot de första gästerna 1874. Under åren har hotellet expanderat till flera av grannbyggnaderna och har i dag 300 rum. Hotellet ligger på Blasieholmen i centrala Stockholm.

Holländska Ostindien.

En nederländsk koloni i Sydostasien som omfattade bland annat norra Borneo, Nya Guinea, Sundaöarna och östra Timor. Kolonin bildades år 1800 och upphörde 1949 då den ersattes av det självständiga Indonesien. Namnet skrevs oftast Nederländska Ostindien.

Lingua franca.

Ett begrepp som används om "ett tredje" språk som används av två personer som inte förstår varandras modersmål.

Nizza.

Äldre svensk stavning för franska staden Nice.

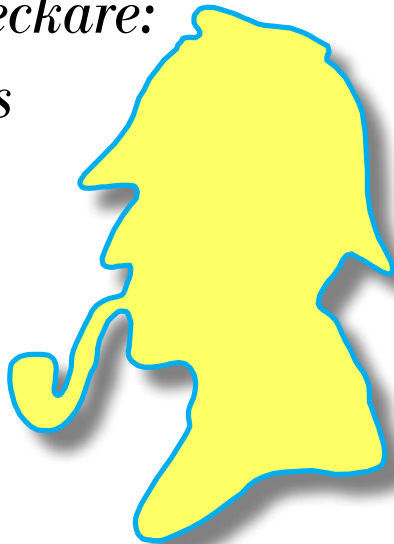
Obol.

Ett mynt i antikens grekiska värld. Det här var det allra minsta myntet.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carrington*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se